

Učiteljski Tovariš

Glasilo „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in **Engelbert Gangl**

učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Jakob Dimnik**, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: Položaj primorskega učiteljstva. — A. Likozar: Kmetijski pouk v ljudski šoli. — Fr. Rojina: Sadjarstvo v ponavljajni šoli. — Književnost in umetnost — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Gospodarski program.

Položaj primorskega učiteljstva.

Gospod urednik! To vam je ples na Primorskem, da ga zlepa še ni bilo takega! In zakaj se gre, da je toliko prahu, da se visoko penijo naša primorska glasila in se pljuskajo pene celo ob Ljubljano, kateri se napoveduje boj: Proč od Ljubljane!?

Kakor mravlja delavno slovensko učiteljstvo se je naveličalo stradati ter glasno kliče po drobtinici kruha. In zato tak vrišč. V ozadje je stopilo naše vprašanje. Roma locuta, causa finita — je vzkliknila naša „Edinost“, ko je odbor nekega učiteljskega društva v Istri ostro obsodil članek nekega tovariša, ki se je bil predrznil dvomiti o dobri volji naših poslancev, pomagati bednemu učiteljstvu. Causa vsega položaja in tudi nezaupnosti do naših poslancev je pač sramotno gmotno stanje; to ni še odstranjeno, torej tudi causa še ni finita in tudi ne bo, dokler ne dobimo, kar nam gre po božji in državni šolski postavi. Učitelj je doslej tlačanil v pravem pomenu te besede v šoli in zunaj šole. Kdaj bo konec te tlake? Tega nam doslej še nihče ni povedal. V zagovarjanju — pretoplem zagovarjanju naših poslancev je slo naša časopisje predaleč, a je pozabilo menda hote na glavno: na škandalozno naše gmotno stanje.

Učiteljstvo na Primorskem je zdaj za eno izkušnjo modrejše: spoznalo je svoje časopisje, za katero je doslej storilo, kolikor mu je bilo mogoče. Naše časopisje se ni spelo višje, kakor da je konstatovalo, da je naše gmotno stanje res slabo in da bi bilo treba, ga izboljšati. Pazilo pa je na vsako malenkost, kje bi ujelo kako dvoumno besedo, katera bi se dala obrniti proti učiteljstvu. „Edinost“ in „Soča“ prinašata uvodne članke in dopise in notice, v katerih se pobijajo po njih mislih krivi pojmi med učiteljstvom o naših poslancih. Pri tem postopanju pa so prišla naša glasila do kaj čudnih sklepov. Goriška „Soča“ strelja kar s topovi ter gromi s sumničenji na učiteljstvo zato, ker nima stvarnih ugovorov.

Pisarija naših listov je sploh že taka, kakor da bi bili naši poslanci polubogovi, a mi učitelji narodne smeti. In vendar mi nimamo biti našim poslancem doslej prav za čisto nič hvaležni, a poslanci pa nam za marsikaj: hodili smo v ogenj za nje po kostanj, da smo si večkrat opekli prste; agitovali smo za nje, svoje glasove jim dajali ... a dobili nismo ničesar. Naše časopisje pa nas

sedaj tako obsipava, kakor da bi bili ali hoteli postati narodne izdajice. Fej, sram vas bilo! To je hvaležnost, da se Bogu usmili. „Edinost“ nas pita z agitatorji. Prav! Zdaj, ko agitujemo za borno skorjico kruha, smo „agitatorji“, a takrat, ko smo reš bili agitatorji za naše poslance, takrat se nam to ni štelo v greh? Kdo nam more zameriti, ako je dobre volje, da storimo vse mogoče, da bi dosegli primerno eksistenco? Senca nezadovoljstva pade na vsak način tudi na naše poslance, kateri so bili brezbrizni za naše razmere. Perite zamorca, kolikor hočete, črn ostane vendarle. To velja za goriške poslance v večji meri kakor za istrske. Med goriškimi — tudi sedanjimi — slov. poslanci so taki, ki nam niso naklonjeni, marveč so celo nasprotni našim zahtevam. To se je javno konstatovalo pri shodu v Gorici.

Razmere so postale res burne. Nasledek temu naj bo že kakoršenkoli; učiteljstvo, ki nič nima, nima nič izgubiti; ako tudi nič ne dobi, tudi prav nam, ako bo drugim. Dežela, ki je tako brezbrizna za svoje učiteljstvo kakor je Istra in Goriška, ni vredna, da ga ima. Šole zaprite, vi poslanci, pa bo mirna Bosna. Dežela bo srečna, ako bo imela le poslancev, četudi učiteljev ne bo imela. — Ko se poleže prvi vihar, ki divja sedaj proti nam v naših časopisih, se bomo potrudili, da zberemo vse lepe cvetke, ki so se vsipale na nas trpine, težake v raztrgani gosposki suknji ter jih objavimo v spomin in nadaljnje naše ravnanje. Prosili smo — samo primeren košček kruha, a dobili smo od naših časopisov — škorpionov. To si hočemo dobro zapomniti za čase ob sili.

Prepričali smo se, da še vedno velja izrek starih Rimljanov: Kogar Bogovi sovražijo, ga naredo učiteljem — na Goriškem ali v Istri. Čast in hvala vsegamogočnosti deželnih poslancev — obeh narodnosti. V tem so si edini!

Kmetijski pouk v ljudski šoli.

Spisal **A. Likozar**.

(Dalje.)

Kmetovavcu je potrebno, da pozna svojo zemljo, katero obdeluje, zakaj on ima ravno z zemljo največ opravka. Učitelj naj bi učencem najprvo razložil, kako je rodovitna zemlja nastala in še neprenehoma nastaja. Vsako kamenje, najsi je še tako trdo, razpada,